

LEERLINGBEMIDDELING

Een beschrijving van vier praktijkvoorbeelden

door Sten Meijer
referentie SMR
Utrecht, januari 2010

Leerlingbemiddeling is een aanpak voor scholen waarbij leerlingen als onpartijdige bemiddelaars conflicten oplossen. In samenwerking met het Platform Leerlingbemiddeling heeft het Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid (CCV) deze aanpak beschreven. Gedurende het ontwikkelingstraject is het concept van deze aanpak in de periode augustus 2008 t/m december 2009 getoetst op vier scholen. De inzichten en ervaringen van deze scholen zijn gebruikt om de aanpak aan te scherpen.

Het handboek Leerlingbemiddeling is in januari 2010 verschenen. Deze publicatie beschrijft de organisatie van een project leerlingbemiddeling. Ook is er aandacht voor relevante activiteiten, succes- en faalfactoren en keuzemogelijkheden. Het handboek Leerlingbemiddeling is te downloaden of te bestellen via de website van het CCV, www.hetccv.nl (onder het kopje Publicaties).

In dit document wordt een beschrijving gegeven van de wijze waarop leerlingbemiddeling is opgezet en geïmplementeerd in vier scholen in de praktijk en kan gebruikt worden als inspiratie en voorbeeld. De beschrijving vindt plaats analoog aan de vijf fasen uit het handboek Leerlingbemiddeling; oriëntatie, analyse, voorbereiding, uitvoering en evaluatie.

INHOUDSOPGAVE

Leerlingbemiddeling
praktijkvoorbeelden
pagina 3/14

Leerpunten uit de praktijkvoorbeelden	4
Vertrouwen	4
Draagvlak	4
Handboek	4
De Basisschool	5
Inleiding	5
Oriëntatie	5
Analyse	5
Voorbereiding	6
Uitvoering	6
Evaluatie	7
De VMBO-school (KBL/BBL)	8
Inleiding	8
Oriëntatie	8
Analyse	8
Voorbereiding	8
Uitvoering	9
Evaluatie	9
De VMBO-school (LWOO)	10
Inleiding	10
Oriëntatie	10
Analyse	10
Voorbereiding	10
Uitvoering	11
Evaluatie	11
De VMBO-school (LBO/BBL)	12
Inleiding	12
Oriëntatie	12
Analyse	12
Voorbereiding	12
Uitvoering	13
Evaluatie	13
Centrum voor criminaliteitspreventie en veiligheid	14

LEERPUNTEN UIT DE PRAKTIJKVOORBEELDEN

De grote gemene deler bij deze vier trajecten is dat alles staat of valt met vertrouwen, draagvlak en positieve beeldvorming. Zonder draagvlak geen doorverwijzing, dus geen bemiddelingen.

VERTROUWEN

Een project leerlingbemiddeling kan succesvol zijn als docenten de leerlingen vertrouwen als personen die eigen kennis en kwaliteiten hebben om te bemiddelen. Het kan lastig zijn om dit vertrouwen van de docenten te winnen. 'Kunnen leerlingen wel moeilijke conflicten aan?' Bij veel docenten speelt ook nog het beeld van de opvoeder, die zelf voortvarend tussenbeide komt in een conflict. Leerkrachten willen de touwtjes in handen houden. Maar is een conflict opgelost wanneer een docent straffen uitdeelt? Voor een van de leerlingen vaak niet.

Wanneer de leerlingbemiddelaars het vertrouwen van de docenten hebben gewonnen, blijkt dat zij een grote steun zijn voor docenten. Veel conflicten worden snel opgelost onder leiding van de bemiddelaars. Bovendien begrijpen ze de conflicten vaak beter dan de leraren, omdat zij de leefwereld van de leerlingen beter invoelen.

DRAAGVLAK

Een goed draagvlak zorgt voor een goede doorverwijzing van conflicten naar leerlingbemiddeling. Onder zowel de directie, het docententeam, het onderwijsondersteunend personeel, maar ook de ouders moet voldoende draagvlak zijn. Bemiddeling moet voldoende ingeburgerd zijn bij de docenten. Het is van belang om het regelmatig te bespreken in de docentenvergadering. Zelfs op een basisschool met 20 leerkrachten moet hier consequent aandacht aan worden besteed, omdat het anders wegzakt.

Werken aan promotie van leerlingbemiddeling in de school is een belangrijk aspect. Zo kan de school posters en brochures maken zodat het project én de bemiddelaars bekend zijn, ook onder de leerlingen. Door het regelmatig te bespreken en resultaten te delen, zorgt een school ervoor dat leerlingbemiddeling gaat leven.

Inbedding en verankering (de borging) moet goed worden geregeld – bijvoorbeeld in beleid en activiteiten rond veilige school, participatie, werken aan sociale competentie.

HANDBOEK

In het Handboek Leerlingbemiddeling (CCV, 2010) staan diverse handvatten om draagvlak te creëren en te behouden, waarbij positieve beeldvorming en borging van het project belangrijke elementen zijn. In Fase 4: uitvoering en Fase 5: evaluatie staat een toelichting op de hierboven genoemde punten.

DE BASISCHOOL

INLEIDING

De aanpak Leerlingbemiddeling is naast drie VMBO-scholen ook toegepast op een school in het basisonderwijs. Deze school heeft ongeveer 300 leerlingen. In het schooljaar 2008-2009 is gestart met Leerlingbemiddeling. Daarbij is de hulp van een extern bureau ingeschakeld.

ORIËNTATIE

Deze basisschool wil een bredere functie vervullen dan alleen 'leren'. Er worden diverse activiteiten georganiseerd en projecten opgezet. Hieraan ligt een meer idealistische opvatting ten grondslag: "Door tegengestelde belangen ontstaan conflicten. Deze zijn oplosbaar door vaardigheden aan te leren en kinderen elkaar te laten 'ontmoeten'. Dit creëert betrokkenheid naar elkaar toe." Het faciliteren van ontmoetingen tussen kinderen wordt beschouwd als de basis van Leerlingbemiddeling. Het bevordert de sociale vaardigheden van kinderen. Deze vaardigheden kunnen zij ook buiten de school inzetten.

Uit het bovenstaande blijkt dat deze school voldoende beweegredenen heeft om Leerlingbemiddeling in te gaan zetten. Het past ook in de visie die de directie heeft op het leef- en leerklimaat. Men wil dit klimaat in positieve zin beïnvloeden door:

- groepsleerkrachten meer tijd te laten overhouden voor kerntaken; leerkrachten houden zich niet langer bezig met conflicten die geschikt zijn voor bemiddeling door leerlingen;
- een groep leerlingen op te leiden tot bemiddelaar; hen de kennis en vaardigheden te leren die zij hiervoor nodig hebben (o.a. luisteren, samenvatten, onpartijdig opstellen, samenwerken, kennis van het bemiddelingsproces, et cetera);
- bewustwording en kennis van conflictgedrag draagt eraan bij dat betrokkenen conflicten vroegtijdig kunnen signaleren (d.w.z. voordat de ruzie in de vorm van vechtpartijen, uitsluiting of pesten escaleert);
- leerlingen zelf verantwoordelijk te maken voor hun conflicten; de kans te geven conflicten zelf snel op te lossen;
- de betrokkenheid van leerlingen bij de school te vergroten. Wanneer leerlingen verantwoordelijkheid krijgen (en nemen) voor de leef- en leeromgeving, zullen zij zich ook meer betrokken voelen bij de school;
- de schoolprestaties van leerlingen te verbeteren. Leerlingen die verwikkeld zijn in conflicten kunnen zich minder goed inzetten voor en concentreren op hun schoolwerk.

ANALYSE

Na de oriëntatiefase is een coördinator Leerlingbemiddeling aangesteld en is de hulp van een extern bureau ingeschakeld. Tegelijkertijd is een subsidieverzoek ingediend bij de gemeente. Daarna is gestart met het bepalen van het draagvlak en de haalbaarheid van een project Leerlingbemiddeling. Er is aan de 22 docenten een presentatie gegeven over Leerlingbemiddeling en alle kinderen uit groep 7 en 8 zijn voorgelicht. Ook is aandacht besteed in de nieuwsbrief en zijn de ouders ingelicht. Daarbij zijn telkens de voordelen van Leerlingbemiddeling expliciet genoemd:

- Escalaties worden voorkomen vanwege de aanpak in een vroegtijdig stadium.
- De sociale veiligheid wordt bevorderd.

- Minder stress voor leerlingen en leerkrachten.
- Tijdswinst voor leerkrachten vanwege zelfredzaamheid leerlingen.
- Grote bijdrage aan persoonlijke ontwikkeling en communicatievaardigheden van leerlingen.
- Door ook leerkrachten samen met de bemiddelaars te trainen, wordt de school ook zelfredzaam gemaakt aangezien de getrainde leerkrachten zelf in de toekomst meer bemiddelaars kunnen opleiden.
- De onderlinge sfeer en de leerprestaties verbeteren.
- De kennis over conflicten bij leerlingen neemt toe, leerlingen vermelden zelf dat ze meer pro-sociaal gedrag vertonen en vaardiger worden ten aanzien van 'onderhandelen in conflictsituaties' en dat het een positieve doorwerking heeft op het klimaat in de klas.
- Gewelddadig gedrag neemt verder af.
- Transfer treedt op naar andere, buitenschoolse situaties.

Nadat de gemeente de subsidie heeft toegekend en er voldoende draagvlak is gecreëerd, is 'groen licht' gegeven en is een projectplan geschreven: "Handleiding Leerlingbemiddeling; Jong geleerd, oud gedaan!". Hierin is ondermeer aandacht voor de uitgangspunten, intenties en beoogde doelen van Leerlingbemiddeling. Ook het stappenplan om Leerlingbemiddeling te implementeren is in deze handleiding opgenomen. Het is daarmee een handig naslagwerk geworden.

VOORBEREIDING

De voorbereidingsfase start normaliter met de werving van twee coördinatoren. Op deze basisschool was een coördinator al vanaf het begin betrokken. In de loop van de tijd heeft een tweede leerkracht zich gemeld om deze rol ook te vervullen. Vervolgens zijn beide volgens het *train-the-trainer principe* getraind. Kort daarna is de laatste stand van zaken rondom Leerlingbemiddeling schoolbreed meegedeeld. Met behulp van het extern bureau is een startbijeenkomst gehouden en is begonnen met een introductie op klasniveau. Vervolgens is een begin gemaakt met het werven en selecteren van leerlingen voor de training. In een klassikaal overleg is met de leerlingen en de docent bepaald welke leerlingen per klas starten met de training. Op basis van een profiel is een selectie gemaakt en is er een kort gesprek gevoerd om deze leerlingen te toetsen aan het profiel. Alle leerlingen konden bemiddelaar worden. Bij de werving en selectie van bemiddelaars is gelet op motivatie, de mate waarin leerlingen door medeleerlingen en leerkrachten geschikt werden geacht en de groep bemiddelaars diende zoveel mogelijk een representatieve afspiegeling te zijn van de schoolpopulatie (seks, afkomst, leeftijd). Voorkennis, niveau en intelligentie spelen daarbij geen rol. Na de selectie zijn in totaal 12 leerlingen opgeleid door het extern bureau uit de groepen 7 en 8 (10 tot 12 jaar). De duur van de training was 2 dagen en een terugkommiddag. Kort na de training zijn tijdens een feestelijke bijeenkomst certificaten uitgedeeld. Op verschillende plekken in de school zijn posters opgehangen met de afbeelding van de 12 bemiddelaars.

UITVOERING

In de uitvoeringsfase zijn de coördinatoren ongeveer 2 uur per week kwijt aan Leerlingbemiddeling. Het gaat daarbij om uitvoerende taken. De coördinatoren nemen de aanmeldingen in ontvangst, registreren deze in een formulier, verzorgen de PR en voorlichting op de school, ondersteunen de bemiddelaars, faciliteren in gespreksruimte, zijn verantwoordelijk voor de voortgangsrapportage en hebben regelmatig contact met het MT.

Een bemiddeling vindt altijd plaats net voor of na de pauze, of rond 14.45 – 15.15 uur. In ieder geval niet na schooltijd en altijd op de dag dat het conflict speelt. Het aanmelden van een bemiddeling verloopt via de coördinator of een docent. Voor de bemiddelaars is een eigen lokaal om te bemiddelen. Tijdens deze bemiddeling maken de leerlingen gebruik van een *spiekbriefje* om de regels op de juiste wijze te volgen. Een dergelijk spiekbriefje wordt ook gebruikt bij de afzonderlijke gesprekken met de eerste en tweede partij.

De bemiddelaars komen regelmatig bijeen voor een gesprek. Hierin wordt aan de bemiddelaars gevraagd hoe zij het een en ander hebben ervaren, o.a.: Wat ging goed? Wat minder? Wordt er na een week nog navraag gedaan bij de 'ruziemakers'? Wil men nog wat oefenen?

EVALUATIE

Gedurende het schooljaar 2008-2009 zijn alle bemiddelingen digitaal geregistreerd. De coördinator is verantwoordelijk voor de voortgangsrapportages. Hierin staan het aantal meldingen en de aard van het conflict. Uiteindelijk zijn er 24 zaken bemiddeld waarvan 21 bemiddelingen succesvol zijn geweest.

Op deze basisschool is Leerlingbemiddeling een structureel aanbod geworden. Om dit uit te dragen is er een folder en een handleiding ontwikkeld en gedrukt voor in- en extern gebruik. Daarnaast is een bord onthuld en geplaatst nabij de naam van de school. Niettemin zijn de promotiematerialen ondersteunend aan het geheel: volgens deze school is de rol van de coördinator allesbepalend om het structureel in de school te houden. Om de rol van de coördinator meer helder te krijgen is er een taakanalyse uitgevoerd. Hierdoor weet de coördinator precies op welk moment in het jaar hij/zij een bepaalde actie moet uitvoeren.

Voor het schooljaar 2009-2010 zijn 6 leerlingen opgeleid ter vervanging van de 6 bemiddelaars die naar het voortgezet onderwijs zijn gegaan. De overige 6 bemiddelaars hebben wel opnieuw de training doorlopen. Dit omdat enerzijds de training ietwat was gewijzigd en anderzijds omdat men een coachende rol had naar de nieuwe leerlingen. De training werd nu verzorgd door de coördinatoren. De bemiddelaars kunnen in het nieuwe schooljaar ook ingezet worden voor de groepen 3 en 4. Voorheen was een bemiddeling alleen weggelegd voor leerlingen van de groepen 5 tot en met 8.

DE VMBO-SCHOOL (KBL/BBL)

INLEIDING

Als Leerlingbemiddeling wordt ingezet op een school, worden vaak de leerlingen uit de bovenbouw getraind als bemiddelaar. Bij één van de pilots is daar van afgeweken. Op deze school is namelijk alleen de onderbouw vertegenwoordigd. Hier zijn dus jongere leerlingen opgeleid tot bemiddelaar. Deze school heeft ongeveer 120 leerlingen.

Op deze school is in 2004 ook al Leerlingbemiddeling toegepast in samenwerking met de GGD. Hiervoor is een subsidie van de gemeente verkregen voor een periode van twee jaar. Na die twee jaar werd de school niet meer gefaciliteerd en is leerlingbemiddeling opgehouden te bestaan. Voor het schooljaar 2008-2009 is Leerlingbemiddeling opnieuw ingevoerd met de hulp van een extern bureau.

ORIËNTATIE

De eerder opgedane positieve ervaringen hebben ertoe bijgedragen dat Leerlingbemiddeling opnieuw is ingevoerd. De directrice van de onderbouw heeft daartoe het initiatief genomen. Het past ook in de visie die de school heeft op het pedagogisch klimaat waarbij "het kind centraal staat". Leerlingbemiddeling probeert invulling te geven aan het *centraal stellen* door leerlingen na te laten denken over conflicten. Ook fysiologische theorieën zijn in de overweging meegenomen waarbij aandacht is voor onderwerpen als fysiologie van de hersenen, normaal en afwijkend gedrag en cognitieve processen.

ANALYSE

In de analysefase is begonnen met het creëren van draagvlak onder de docenten. Dit bleek echter geen gemakkelijke opgave. Zo is geprobeerd om de mentoren meer te betrekken. Enerzijds om het draagvlak te verhogen, anderzijds om mentoren hun eigen leerlingen te laten trainen. Dit heeft veel weerstand opgeroepen ("dat kunnen wij niet", "daar hebben we geen tijd voor") en is uiteindelijk niet doorgegaan. Ook de argumenten "het levert op termijn tijdwinst op", "het versterkt de sociale vaardigheden van leerlingen" en "het verhoogt het veiligheidsklimaat in de school" zijn in dit stadium nog niet voldoende gebleken om de docenten te overtuigen.

Naast het creëren van draagvlak zijn ook enkele randvoorwaarden vastgesteld. Hiervoor is een extern bureau benaderd. Zo is er een inschatting gemaakt van de benodigde mensen en middelen. Ook de financiële voorwaarden zijn in kaart gebracht. Op basis daarvan is bij de gemeente een subsidieaanvraag gedaan. Deze is na verloop van tijd toegekend (eenmalige subsidie).

VOORBEREIDING

De voorbereidingsfase is gestart met het benoemen van een coördinator. De directrice heeft een docent gevraagd om deze rol op zich te nemen en daarvoor is 2 uur per week vrijgemaakt. De directrice en de coördinator vormden op dat moment de projectgroep. De coördinator is vervolgens getraind door een extern bureau volgens het 'train-the-trainer'-principe.

Na het aanstellen van de coördinator is begonnen met de werving en selectie van leerlingen. Hierbij zijn eerst de principes van Leerlingbemiddeling klassikaal uitgelegd. Van daaruit hebben enkele leerlingen zich beschikbaar gesteld en is een stemming gehouden. Uiteindelijk zijn 10 leerlingen uitgekozen om deel te nemen aan de training. Daarin is een evenwichtige verdeling gemaakt; het is een mix van populaire en sociaal vaardige leerlingen. Aan één leerling is door de coördinator meegedeeld dat deze niet mocht deelnemen aan de training.

De training is verzorgd door het externe bureau en heeft buiten de school plaatsgevonden. De training duurde in totaal drie hele dagen. Na de training zijn de bemiddelaars schoolbreed geïntroduceerd tijdens een levend kerstspel. Er was een ruzie tussen de drie wijzen en deze is door de bemiddelaars bemiddeld. Na afloop van het kerstspel zijn er certificaten uitgereikt. Hiermee is Leerlingbemiddeling voor eenieder zichtbaar geworden. Vervolgens is ook een foto in de school gehangen waarop alle bemiddelaars staan en is er aandacht aan besteed in de schoolkrant.

UITVOERING

Aan het begin van de uitvoeringsfase heeft de directrice een stapje terug gedaan en is een tweede coördinator aangesteld. De twee coördinatoren werden samen verantwoordelijk voor het uitrollen van Leerlingbemiddeling in de school; o.a. meldingen beoordelen, bemiddelaars aanwijzen, ruimte regelen voor de bemiddeling, zorgen voor positieve beeldvorming, promotie rondom doorverwijzen, bemiddelaars coachen.

EVALUATIE

Er zijn in de periode december 2008 tot en met juni 2009 zeven bemiddelingen geweest. Bij iedere bemiddeling is geregistreerd welk conflict is bemiddeld en welke afspraken daarbij zijn gemaakt. Het gaat vaak om kleine conflicten zoals roddelen. Met Leerlingbemiddeling wordt geprobeerd om gevoelens die daarbij loskomen bespreekbaar te maken. Men probeert het inlevingsvermogen van leerlingen te stimuleren. Alle zeven bemiddelingen zijn succesvol verlopen. De bemiddelaars waren erg enthousiast.

Het succesvolle verloop van de bemiddelingen heeft ook gezorgd voor meer draagvlak onder docenten, leerlingen en teamleiders. Zaken worden nu gemakkelijker doorverwezen. Voor de toekomst wordt ook het onderwijs ondersteunend personeel op dit vlak nauwer betrokken. De antennefunctie die zij hebben, kan conflicten mogelijk eerder in de kiem smoren door deze aan te dragen voor Leerlingbemiddeling.

Wat ook opvalt is dat docenten het nut van Leerlingbemiddeling meer gaan inzien als hun eigen werkdruk toeneemt. Het afschuiven van taken op het gebied van conflictoplossing naar Leerlingbemiddeling is dan voor hen een prima alternatief.

Om de continuïteit te bewaken is eind 2009 een nieuwe groep leerlingen opgeleid. Hiervoor is wederom het extern bureau ingeschakeld. Daarbij zijn ook de coördinatoren aanwezig geweest. Mogelijk dat zij de training in het vervolg zelf gaan geven.

DE VMBO-SCHOOL (LWOO)

INLEIDING

Leerlingbemiddeling is als pilot getoetst op een VMBO-school waar leerlingen extra ondersteuning krijgen tijdens hun schoolloopbaan. Op deze school zitten ongeveer 365 leerlingen, zowel onder- als bovenbouw.

ORIËNTATIE

In het schooljaar 2007-2008 is in kaart gebracht of het opzetten en uitvoeren van een project Leerlingbemiddeling haalbaar is. De aanleiding om met Leerlingbemiddeling te starten is dat men het schoolklimaat wil verbeteren. Het past ook in het beleid om meer activiteiten aan te bieden waarbij kinderen meer sociaal vaardig worden. Ook de gemeente stimuleert dergelijke initiatieven. De gemeente heeft aan deze school het aanbod gedaan om eenmalig een project Leerlingbemiddeling op te zetten met behulp van een extern bureau.

Naast de financiële prikkel en de hulp van buitenaf om het project op te zetten, past Leerlingbemiddeling in de visie van de school; een veilig en goed pedagogisch klimaat is een voorwaarde om tot leren te komen. Bovendien past Leerlingbemiddeling in de activiteiten die reeds plaatsvinden op deze school. De school heeft een extra groot zorgteam en stelt voor iedere leerling een individueel handelingsplan op. De klassen bestaan uit ongeveer 15 leerlingen met een mentor die de leerlingen gedurende de hele schoolperiode met raad en daad bijstaat. Ook worden er andere projecten uitgevoerd zoals het project "No Blame". Dit project draagt bij aan het tegengaan van pesten.

ANALYSE

Deze fase is gestart met het schoolbreed informeren over Leerlingbemiddeling. Ook de ouders zijn bekend gemaakt met Leerlingbemiddeling. Om de aandacht rondom Leerlingbemiddeling vervolgens niet te laten verwateren, zijn de docenten op de hoogte gehouden via mailings en teamvergaderingen.

Het extern bureau heeft tot slot de randvoorwaarden verder in kaart gebracht om het project Leerlingbemiddeling naar de volgende fase te brengen.

VOORBEREIDING

De eerste actie in deze fase is dat er een coördinator is aangesteld en getraind. Deze coördinator maakt onderdeel uit van het zorgteam en heeft ervaring met het verzorgen van trainingen en in- en uitvoeren van diverse ondersteunde programma's. Vervolgens is de coördinator samen met het extern bureau de werving gestart bij leerlingen uit de derde klas. Diverse leerlingen hebben zich aangemeld voor het bemiddelaarschap. De coördinator en de mentor hebben vervolgens de definitieve keuze gemaakt. Er zijn uiteindelijk 21 leerlingen getraind die worden ingezet voor de eerste en tweede klas. Deze tweedaagse training is gezamenlijk met 15 docenten gegeven. Dit zijn o.a. remedial teachers en orthopedagogen die zich vrijwillig hebben aangemeld.

Na de training zijn de bemiddelaars voorgesteld aan de leerlingen uit klas 1 en 2. Hierbij zijn foto's van de bemiddelaars uitgedeeld om in de agenda's te plakken.

Nadat alle bemiddelaars een zaak hebben bemiddeld, is een feestelijke bijeenkomst gehouden. Hier werd aan hen een certificaat uitgereikt door een wethouder. Ook de ouders van de bemiddelaars waren hierbij aanwezig.

UITVOERING

In de uitvoeringsfase blijkt dat docenten het niet prettig vinden dat bemiddelingen plaatsvinden onder schooltijd. De leerlingen missen daardoor een deel van hun les. Om lesuitval te beperken is een grote groep bemiddelaars opgeleid. Niettemin blijven docenten sceptisch. Op deze school zijn het ook niet de docenten die doorverwijzen, maar de teamleiders. Docenten kunnen zaken wel aanhangig maken bij de teamleiders.

De bemiddelaars hebben geen eigen lokaal om te bemiddelen. Iedere leegstaande ruimte kan als bemiddelingsplek dienst doen. Voor iedere bemiddeling bepaalt de coördinator wie de bemiddeling gaan uitvoeren. De ervaring leert dat op deze school de meeste zaken snel worden opgelost. Een afzonderlijke intake van partij 1 en 2 gebeurt meestal niet, omdat vaak al bekend is wat het precieze probleem is. De bemiddelaars maken zelf een registratie van de bemiddeling. De coördinator is verantwoordelijk voor de voortgangsrapportages. Hierin staan het aantal meldingen en de aard van het conflict.

EVALUATIE

Om de continuïteit te bewaken zijn er voor het schooljaar 2009-2010 zestien bemiddelaars getraind door het extern bureau. Ook is een tweede coördinator aangesteld. De rol van de coördinator is in het schooljaar 2008-2009 door personele wisselingen niet helemaal tot z'n recht gekomen. Hierdoor is informatie versnipperd geraakt en is niet alle informatie rondom Leerlingbemiddeling up-to-date. Met het aanwezig hebben van twee coördinatoren wordt geprobeerd om dit probleem te tackelen.

Na ruim een jaar het project Leerlingbemiddeling gedraaid te hebben, zijn de geluiden op deze school positief. Ook zijn extra activiteiten ontplooid voor de bemiddelaars, zoals het verzorgen van een rollenspel op ouderavonden voor de onderbouw en het ondersteunen bij het sinterklaasfeest op school (nevenactiviteit).

DE VMBO-SCHOOL (LBO/BBL)

INLEIDING

Op deze VMBO-school is gestart met Leerlingbemiddeling aan het begin van het schooljaar 2008-2009. De school biedt plaats aan ongeveer 600 leerlingen.

ORIËNTATIE

De aanleiding om Leerlingbemiddeling in de school te brengen is dat men de leerlingen meer wil betrekken bij het onderwijs. Om daad bij het woord te voegen is al eerder een leerlingenraad ingesteld. Door leerlingen actief te betrekken vindt een taakverschuiving plaats; leerlingen pakken taken op die voorheen door docenten werden opgepakt. Op deze manier krijgt de school "meer inhoud voor de leerlingen" en ontlast het docenten wat betreft de werkdruk.

Naast de visie die er bestaat om leerlingen meer te betrekken, is veiligheid sowieso meer een thema in de school geworden. Dit is mede ingegeven doordat de gemeente een steviger beleid is gaan voeren op dit thema. Zo heeft de gemeente een veiligheidsplan opgesteld en is er een soort van nulmeting verricht. Dit heeft er bijv. toe geleid dat er een veiligheidscoördinator is aangesteld.

ANALYSE

Deze fase is gestart met het stapsgewijs creëren van draagvlak bij het schoolpersoneel. Er is een document opgesteld en er is een informatiesessie gehouden. Hierbij reageert niet iedereen even enthousiast op Leerlingbemiddeling. Men reageert soms negatief omdat het wordt gezien als 'broodroof'. Men denkt conflicten zelf goed te kunnen oplossen. Ook wordt verschillend gedacht over "wat kinderen op LBO/BBL-niveau kunnen".

Bij het bepalen van de randvoorwaarden is een extern bureau benaderd. Ook het financiële plaatje is daarbij inzichtelijk gemaakt voor wat betreft het opzetten van Leerlingbemiddeling. Hiervan neemt de gemeente de helft van dit bedrag voor haar rekening.

VOORBEREIDING

De docent die mede initiatiefnemer is geweest, wordt in de voorbereidingsfase als coördinator aangesteld. Daarnaast wordt een andere docent voor deze functie gevraagd. Zij zijn per persoon voor ongeveer € 3.000 aan loonkosten vrijgesteld om aan Leerlingbemiddeling te besteden. De beide coördinatoren zijn samen met vijf mentoren 2 dagen getraind door het extern bureau volgens het train-the-trainer principe. Het werven van de mentoren was geen gemakkelijke opgave. Hetzelfde geldt voor het werven van leerlingen. Door vakanties, stages en examenperiodes heeft de werving meer tijd gekost dan verwacht.

Bij het werven van de leerlingen is gekozen voor de variant waarbij leerlingen de bemiddelaars uit hun midden kiezen. Uiteindelijk zijn 9 leerlingen opgeleid tot bemiddelaar. Deze training duurde twee hele dagen. Voor klas 1 en 2 zijn er vijf vaste bemiddelaars. Voor klas 3 en 4 zijn dat er vier.

UITVOERING

Om de bemiddelaars bekendheid te geven in de school hangen er grote posters in de school en zijn er foldertjes gedrukt. Ook de mentoren geven er aandacht aan tijdens de mentorlessen. Daarnaast is de ouderraad ingelicht en krijgen alle ouders via het schoolkrantje de laatste berichtgeving over Leerlingbemiddeling.

In de school is er geen vast lokaal om te bemiddelen. Verder is de afspraak dat bemiddelaars door de coördinator worden aangewezen. Bij een bemiddeling worden alleen namen en data geregistreerd. Helaas heeft in periode maart t/m november 2009 slechts één bemiddeling plaatsgevonden. Dit is mede te wijten aan het feit dat docenten conflicten niet doorverwijzen. Het is volgens de coördinatoren lastig om daar afspraken over te maken met collega-docenten. Teveel docenten lossen nog steeds veel zelf op, al dan niet met opzet. Er zijn bijv. *counselors* uit de onderbouw die van mening zijn dat juist zij conflicten tussen leerlingen moeten oplossen. Ook is voor hen niet helder wat wel en wat niet voor Leerlingbemiddeling in aanmerking kan komen. De bemiddelaars zelf zijn teleurgesteld dat de bemiddelingen niet op gang komen. Toch blijven zij enthousiast en positief.

EVALUATIE

Omdat het doorverwijzen van conflicten niet op gang is gekomen, is blijvende promotie van belang. Ook in het schooljaar 2009-2010 is Leerlingbemiddeling op klasniveau geïntroduceerd. Ook is er een DVD waarin de principes van leerlingbemiddeling worden uitgelegd.

Ondanks dat de verwachtingen nog niet zijn waar gemaakt, zal het extern bureau nieuwe leerlingen gaan opleiden tot bemiddelaar. Een positieve bijkomstigheid is dat zij dit ook gaan doen op een andere dependance van de school. Hier is wel draagvlak vanuit alle geledingen.

Na het schooljaar 2009-2010 wordt de balans opgemaakt of van Leerlingbemiddeling een structureel aanbod wordt gemaakt op deze locatie.

CENTRUM VOOR CRIMINALITEITSPREVENTIE EN VEILIGHEID

Het Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid (CCV) draagt bij aan de maatschappelijke veiligheid door met partners integrale aanpakken te ontwikkelen en een brede implementatie van deze aanpakken te bevorderen. Het CCV zorgt voor ondersteuning en afstemming op maat, gericht op de lokale praktijk.

Het CCV heeft onder andere de volgende instrumenten in beheer:

- Keurmerk Veilig Ondernemen
- Kwaliteitsmeter Veilig Uitgaan
- Politiekeurmerk Veilig Wonen
- Buurtbemiddeling

Directeur: Mw. mr. drs. I.M. Haisma

adresgegevens
Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid
Jaarbeursplein 17, 3521 AN Utrecht
Postbus 14069, 3508 SC Utrecht
Informatiedesk (030) 751 67 77
Info@hetccv.nl
www.hetccv.nl

tekst
Sten Meijer

uitgave
Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid

Utrecht, januari 2010